

Marie Pultarová, Snížení lidé v prostoru raně novověkého města. Kati a pohodní ve východočeských městech 17. století, Praha 2015, diplomová práce

posudek vedoucího

Téma snížených lidí se stalo nedílnou součástí raně novověkých kulturně, či antropologicky orientovaných studií. Zdá se, že se model vycházející ve střední Evropě od Dülmenovy školy jakoby osifikoval, či ustálil do jistého téměř kanonizovaného modelu. V českém prostředí byla situace velmi podobná, ovšem zesílená tím, že se tu stále drží při životě prastarý výkladový přístup, založený Josefem Svátkem. Je tomu možná i proto, že Svátkův kat Mydlář vychází v podstatě dodnes. S vědomím těchto momentů přistoupila M. Pultarová k tématu s jasnou potřebou přehodnotit tato stará výkladová schémata. To samo o sobě je originálním a původním vkladem této práce. Uvedený přístup ovšem nebyl veden snahou nahradit jeden výklad druhým. Nikoli. Základem se stala velmi hluboká analýza pramenů, stejně jako výtečná znalost nové domácí, stejně jako zahraniční - a to i nejnovější - literatury. K ní je přistoupeno velmi uměřeně a současně kriticky, což velmi pozitivně kvitují, např. hodnocení prací J. Francka.

V tomto kontextu podnikla M. Pultarová velmi, velmi hlubokou pramennou analýzu, spojenou převážně s východočeskými městy Náchod, Pardubice, abych jmenoval ty nejdůležitější. Mimořádné uznání v této souvislosti náleží autorce za práci s matrikami. Ovšem jejich analýza byla kvalitativní a to s cílem hledat vazby tzv. snížených osob k významným osobám jednotlivých městských obcí. Snad nemusím dodávat, že tato jmenná analýza je velice pracná, a vyžaduje si mnoho času. Na druhé straně přináší množství prosopografických údajů, které hrají zásadní roli pro studium sociálního kontextu jednotlivých sledovaných "snížených" osob. V případě katů padá na váhu ještě jedna skutečnost, že údaje o těchto osobách, jakožto snížených byly rozptýleny v nejrůznějších písemnostech městských správ. Ovšem musely mít studovány nejen uvedené městské archivy, archivy panství, vynechán nebyl ani Národní archiv. Využity byly ovšem i jiné fondy, jako Pzst Josef Svátek, a další. Autorčinu náročnost a poctivost v tomto ohledu snad nejlépe vyjadřuje soupis studovaných pramenů (s. 190-193).

Osobně považuji tento rozměr archivního bádání za mimořádný výkon. Jsme totiž svědky paradoxní situace, že při stále vysokých počtech studentů historie v

ČR jsou archivní badatelný čím dál, tím více prázdné... Zdá se mi, že tento indikátor cosi vypovídá také o historickém řemesle. Že ovšem nelze tento jev paušalizovat, dokazuje právě diplomová práce M. Pultarové.

Slovo k metodologii. Práce M. Pultarové nesleduje jeden metodologický koncept, ale využívá přednosti řady soudobých historiografických postupu. To považuji za velký klad. Protože tento přístup se děl v úzké vazbě s disponibilní dokumentací. Jednalo se o jakýsi dialog, a nikoli o roubování pramenů na jeden jediný módní koncept. Také využití komparace mezi východočeskými městy je velmi smysluplně využito. Totéž platí o propojení snížených osob a fenoménu cti v jeden širší badatelský komplex. Neméně potom práce s pojmem *sociální síť*, který je dnes poměrně široce využíván v zahraničí (pomocí počítačové zpracování dat), ale u nás zatím postrádáme bližší recepci tohoto konceptu, který může být považován za alternativu strukturalistického přístupu. Autorčin pojem "snížená elita" (s. 163 sq.) považuji za její vlastní badatelský přínos k tématu. Jsem si jist, že tato práce položila nový základ pro vnímání každodennosti tzv. snížených osob v městských obcích raného novověku.

Práce M. Pultarové je velice logicky, jasně a přehledně strukturována. Autorka ji vypracovala po formální stránce velice pečlivě. Na vysoké úrovni je technická, ale rovněž i jazyková stránka práce.

Tuto vynikající diplomovou práci s potěšením doporučuji k obhajobě, navrhuji ji klasifikovat stupněm výborně. Doporučuji, aby tento kvalifikační spis byl uznán jako práce rigorózní.

28. srpna 2015

prof. Jaroslav Čechura

Katolická teologická fakulta UK